

Prehodnotenie ChÚ v SR – návrh kritérií pre živočíšne druhy národného významu

Ľubomíra Vavrová, Ján Topercer ml.
vavrova@broz.sk, topercera@rec.uniba.sk

Pracovné stretnutie k prehodnoteniu ChÚ SR
Bratislava, VÚVH, 2. 12. 2011

Prečo prehodnotenie zoznamu živočíchov?

- ❑ Programové vyhlásenie vlády SR
- ❑ Zadanie znížiť výmeru ChÚ na 20 % rozlohy územia SR
- ❑ Veľký počet druhov živočíchov (najmä bezstavovcov) v Prílohe 4 Vyhlášky č. 24/2003 Z. z.
- ❑ Potreba vybrať druhy, pre ktoré stačí druhová ochrana (t. j. zaradenie do Prílohy 6 Vyhlášky)
- ❑ Potreba vybrať kritériá a kritériové druhy pre prehodnotenie ChÚ

Kritériá pre živočíchy národného významu

Navrhujeme ich na dva hlavné účely:

**A. Zaradenie do Prílohy 4
Vyhlášky č. 24/2003 Z. z.**

**B. Prehodnotenie siete
ChÚ v SR**

A. Kritériá na zaradenie do Prílohy 4 Vyhlášky I.

1. Taxón prírodoochrane významný

- **dáždnikový taxón**

- taxón zaradený v národnom alebo vyššom červenom zozname do kategórie **VU**, **EN** alebo **CR**

[Ak je taxón v SR zaradený do kategórie DD, použije sa kategória z vyššieho ČZ, napr. z európskeho. Ak pre danú taxonomickú skupinu neexistuje ČZ, treba na hodnotené taxóny použiť kritériá IUCN.]

A. Kritériá na zaradenie do Prílohy 4 Vyhlášky II.

2. Taxón biogeograficky významný

- **endemit/subendemit** Západných Karpát alebo užší; **relikt**; **exklávny** alebo **medzný prvok** na hranici areálu

3. Počet miestnych populácií taxónu v SR je menší ako 5 [Ide o miestne čiže lokálne populácie v zmysle metapopulačnej ekológie – Hanski 1999.]

B. Kritériá na prehodnotenie siete ChÚ v SR I.

Počet miestnych populácií taxónu v SR

- ak je **menší ako 5** => do národnej siete ChÚ zahrnúť **všetky** miestne populácie taxónu
- ak je rovný alebo **väčší ako 5** => do národnej siete ChÚ zahrnúť **najmenej 5** dlhodobo najživotaschopnejších miestnych populácií taxónu

[Pri hodnotení odporúčame používať výskytové údaje **nie staršie ako 20 rokov**. Pri málo skúmaných taxonomických skupinách je možné tento limit upraviť.]

B. Kritériá na prehodnotenie siete ChÚ v SR II.

Rýchlosť ubúdania miestnych populácií taxónu za posledných x rokov

% straty areálu (Ceballos & Ehrlich 2002) za posledných x rokov

Citlivosť taxónu na veľkopriestorové zmeny prostredia (napr. obojživelníky)

Tesnosť väzieb taxónu na biotop/hostiteľa a relatívna vzácnosť biotopu/hostiteľa v SR

- ...

Niekoľko príkladov

Vyradiť z Prílohy 4B a presunúť do Prílohy 6 Vyhlášky?

Leucorrhinia albifrons (ČZ SR – EX, ČZ EUR – LC)

Sympecma fusca (LR:nt resp. LC)

Salamandra salamandra (LR:nt)

**Hyla arborea* (LR:nt)

**Ablepharus kitaibelii* (LR:lc)

**Elaphe longissima* (LR:cd)

* druhy už zaradené do Prílohy 6 Vyhlášky č. 24/2003 Z. z.

Citovaná literatúra

Ceballos G. & Ehrlich P. R. 2002: Mammal population losses and the extinction crisis. *Science* 296: 904–907.

Hanski I. 1999: *Metapopulation Ecology*. Oxford Univ. Press, Oxford, 313 pp.

Ďakujeme za pozornost'